

педический словарь / Издатели Брокгауз Ф. А., Ефрон И. А. — СПб., Б. г. — Т. 18. — С. 716—717; Православная богословская энциклопедия. — Пг., 1904. — Т. 5. — С. 697—699; Українська загальна енциклопедія: Кн. знань в 3-х т. — Львів, Б. р. — Т. 2. — С. 55—56; Русский биографический словарь. — Пг., 1916. — Т. 7. — С. 372—373; Ільїнський Ф. Лаврентій Зизаній Тустановський и его сочинение Большой Катихизисъ // Волинскія епархіальні ведомости. — 1890. — № 1—5; Харлампович К. В. Западнорусскія школи. — Казань, 1898. — С. 382—384; Його ж. Западнорусскіе церковніе братства и их просветительная деятельность в конце 16—17 в. — Б. м, Б. г.; Возняк М. С. Причинки до студій над леканьями Л. Зизанія. — Львів, 1908; Його ж. Грамматика Лаврентія Зизанія з 1596 року. — Львів, 1911. — С. 9—87; Харлампович К. В. Малороссійское вліяніе на великорусскую церковную жизнь. — Казань, 1914. — Т. 1. — С. 104—108; Махновець Л. Є. Давня українська література (XI—XVIII ст.) // Українські письменники: Бібліографічний словник. — К., 1960. — Т. 1. — С. 346—349; Ботвинник М. Лаврентій Зизаній. — Минск, 1973; Мицько І. З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576—1636). — К., 1990. — С. 90; Нічик В. М., Литвинов В. Д., Стратій Я. М. Гуманістичні і реформаційні ідеї на Україні (XVI—п. п. XVII ст.). — К., 1990. — С. 359—363; Митрополит Євгеній (Болховитинов). Словарь исторический о бывших

в России писателях духовного чина греко-российской церкви. — М., 1995. — С. 187—189; Огородник І. В., Русин М. Ю. Українська філософія в іменах. — К., 1997. — С. 95—98.

Автограф: Анушкин А. Тайны старопечатной книги. — Симферополь, 1972. — С. 17.

Н. І. Мельник.

КАЙНДЛЬ Раймунд Фрідріх (31.08.1866, Чернівці — 15.03.1930, м. Грац, Австрія) — австр. етнограф, археолог, історик і фольклорист.

Н. у сім'ї вчителя, який був музикантом, художником, дрібним промисловцем (мав у Чернівцях млин та фабрику кахлів). Його дід походив з Нижньої Австрії, а баба — з м. Франкфурта-на-Рейні у Німеччині. Дружина — Людмила Кайндль, родом з Гуцульщини.

Закінчив гімназію у Чернівцях (1885), вивчав історію в Чернів. ун-ті, працював деякий час учителем. 1893 отримав наук. ступінь доктора історії. Був професором австр. історії в Чернів. ун-ті (1896), деканом істор. ф-ту, ректором ун-ту (1912—13). За заслуги в галузі укр. етнографії обраний дійсним членом НТШ у Львові (1911). У 1915 переїхав до Граца, де викладав історію в ун-ті.

Досліджував історію, археологію та етнографію Буковини і Гуцульщини. Його праці з фактологічного погляду є цілком об'єктивними і мають деякі особливості. Він писав тільки про те, що бачив. У його дослідженнях немає згадок про попередників. Ця

особливість має свої як позитивні, так і негативні риси. К. не враховував матеріали і дослідження ін. учених, не наводив паралелей, і тому інколи виявлялося, що подібні спостереження вже опубліковано.

Серед численних істор. монографій К. багате фактичним матеріалом дослідження "Підданство в Буковині в роки 1848 і 1849" (1899), яке схвально оцінив І. Я. Франко. Обширний матеріал зібрано у працях про заселення Буковини від часу приєднання її до Австрії (1772) про буковинських селян та звільнення їх від панщини. Зберігає цінність й "Історія Чернівців" від найдавніших часів, написана до 500-річчя міста і видана 1908. Автор "Історії Буковини" (т. 1—3, 1888—93).

Одним з перших його досліджень з етнографії Буковини є "Русини на Буковині", написане у співавторстві з О. Д. Манастирським (ч. 1—2, 1889—90). У першій частині компілятивно подано історію Буковини, в другій — викладено етнографію. На особливу увагу заслуговують описи весілля та звичаїв під час Різдва, Нового року і Йордану. Високо оцінив працю К. про Великдень на Буковині В. М. Гнатюк. Оригінальною є стаття К. про писанки на Буковині та в Галичині. Вчений опублікував записи казок та легенд з Буковини, які зібрав у 50-х рр. 19 ст. О. Попович, подав добірку буковинських галицьких приповідок, а також дослідження про вірування в чари, де йдеться про відьом, чарівників, прокляття, спо-

соби ворожіння і засоби проти них.

Майже щороку у 1890-х і 1900-х рр. він подорожував по Гуцульщині, а потім друкував нові матеріали. Його поїздки фінансували Австр. народознавче т-во і етнографічний музей при ньому, для якого вчений закуповував експонати.

Бл. 25 досліджень К. присвятив Гуцульщині. У статті "Хата і подвір'я у гуцулів" учений описав гуцульську хату, подвір'я, а також вірування, які супроводжують буд-во, — від вибору місця до вселення. Оригінальним є дослідження К. про звичаєве право гуцулів. Він перший і чи не єдиний, хто писав про рибальство і мисливство гуцулів. К. досліджував етнографію і фольклор ін. народів, які жили на Буковині, — молдаван, циган, євреїв. Учений часто виступав з теоретичними працями — про предмет та завдання етнографії, фольклористики, взаємозалежність цих дисциплін. Велика заслуга австр. вченого в ознайомленні зарубіжних етнографів із матеріальною та духовною культурою українців Буковини й Галичини, розвитком етнографії та істор. науки в Зх. Україні.

Тв.: Kaindl R., Manastyrski A. Die Ruthenen in der Bukowina. — Чернівці, 1889—1890. — Т. 1—2; Zauber Glaube bei den Ruthenen // Kaindl R. Kleine Studien. — Чернівці, 1893; Die Huzulen. Ihr Leben, ihre Sitten und ihre Volksuberferung. — Відень, 1894; Die Weinachtsfeier in der Bukowina und in Galizien // Leipziger Zeitung;

Wissenschaftliche Beilage. — 1894. — № 152; Das Osterfest in der Bukowina // Beilage zur "Allgemeine Zeitung". — München, 1901. — № 79.

Лит.: УЛЕ. — К., 1990. — Т. 2. — С. 375; Кордуба М. Розвідки д-ра Р. Кайндля з етнографії руської // ЗНТШ. — 1896. — Т. 11, кн. 3. — С. 1—10; Фольклорні матеріали: Із збірки професора д-ра Раймунда Кайндля // Етногр. зб. — 1898. — Т. 5. — С. 141—153; Франко І. Зібрання творів: У 50-ти т. — К., 1983. — Т. 38. — С. 464—470; Мороз М. Етнографічна діяльність Раймунда Кайндля // ЗНТШ. — 1992. — Т. 223. — С. 196—205.

С. С. Савицький.

ЛЕВИЦЬКИЙ Яків Андрійович (бл. 1744, с. Стара Гута Новгород-Сіверської сотні Стародубського полку — після 1780) — півний церк. хорів.

Н. у сім'ї священика Андрія і Домініки Левицьких у с. Старій Гуті, яке належало полковникові Полтав. полку Василю Васильовичу Кочубею. Жив у сім'ї до 15 років. Опанував у приходській школі рос. грамоту. Потім поїхав до Києва, де вдосконалював свою майстерність церк. співів. Зупинився спочатку у свого родича — духовника кафедрального Софійського собору Феодосія Левицького, згодом поселився у приходській школі Георгіївської церкви старого міста і протягом 1763 вивчав церк. співи — ірмологію. Потоваришував з Ігнатієм Барщевським — півчим із хору митрополита і, вірогідно, мав можливість

слухати його спів. З Києва поїхав до м. Козельця — центру полкової канцелярії Київ. полку і, оселившись у школі Успенської церкви, протягом року співав у її хорі. З Козельця він поїхав до Чернігова, де 2 роки співав у хорі єпископів Іраклія, а потім Кирила в Троїцько-Іллінському монастирі. Залишивши Чернігів, поїхав до Москви, де співав у домі графині К. М. Салтикової. Потім повернувся до Києва на послухання до ігумена Тарасія у Кирилівському монастирі. Через деякий час вирішив піти на Волошину, в Драгомирівський монастир до ігумена Паїсія. Проживши в нього півроку на послуханні, він здійснив паломництво до Ахтирки на поклоніння чудотворній іконі. Звідти попрямував на Афонську гору. Діставшись до Запорізької Січі, пішов у Царгород, де оселився в Предтеченському монастирі і як послушник півроку співав у церк. хорі. До Афона він не дійшов і тим же шляхом повернувся до Києва, вдягнувши по дорозі одяг ченця, щоб без перешкод пройти через Єлисаветградську військ. заставу. У Києві Л. відновив дружбу з І. Барщевським і ненадовго оселився в нього на Подолі. Гадаючи, що він уже в безпеці, зняв із себе рясу, чоботи і босоніж пішов Подолом, але біля магістрату був схоплений як волоцюга. Л. закували, допитували, але він відмовчувався, і його відправили до консисторії, вирішивши, що він божевільний. У консисторії він докладно розповів про себе і був відправлений як син священика додому, у Стару Гуту.